

אִיד הַתְּגִלָּה הַמִּילָה פֶּתַר לְכוֹתֶרֶת בְּעִיתוֹן -
עַל כֹּךְ בְּאַתֵּר הָאֶקְדָּמִיָּה לַלְשׁוֹן הָעִבְרִית

לְרַגֵּל פֻּרִים וּסִיפּוּר הַמְּגִילָה, הַקֹּדֶשׁ אֲתֵר
הַאֲקֻדְמִיָּה לְלִשׁוֹן הָעִבְרִית אֵיגֶרֶת לְמִילָה בְּתֵר.
הַיּוֹם נִהוּג לִזְמַר שְׁלֹמֹכִים וְלִמְלָכוֹת יֵשׁ בְּתֵר
בְּרֹאשׁוֹם. בְּלִשׁוֹן הַמִּקְרָא לֹא הִיָּה בְּתֵר אֶלָּא נִזָּר אוֹ
עֲטָרָה. בְּעִבְרִית שְׁלֹאֲחֵר הַמִּקְרָא יֵשׁ גַּם בְּלִיל.
הַבְּתֵר נִזְכָּר בַּתַּנ"ךְ רַק בְּמִגִּילַת אֶסְתֵּר בְּצִירֻף
"בְּתֵר מַלְכוּת": כְּתָרָה שֶׁל אֶסְתֵּר וְכְתָרָה שֶׁל וְשֵׁתִי
וְאִפִּילוֹ כְּתָרוֹ שֶׁל הַסּוֹס הַמְּלֻכּוּתִי.

מְשׁוֹרֵשׁ הַמִּילָה בְּתֵר יֵשׁ בְּתַנִּי"ךְ הַפְּעָלִים בִּיתֵר
וְהַכְתִּיר וְשֵׁם הָעֶצֶם בּוֹתֵרֶת.

הַפּוֹעֵל בִּיתֵר פִּירוּשׁוֹ תְּקוּיָה, סָבִב. פּוֹעֵל זֶה נִזְכָּר
כְּכֹר בְּתִיאֹר הַמְּלַחְמָה בְּכַנְיָמִין בְּסִפְר שׁוֹפְטִים:
"בְּתֵרוֹ אֶת בְּנֵימִין, הִרְדִּיפָהּ, מְנוּחָה הִרְדִּיכָהּ..."
(פֶּרֶק כ'), וְכך מְשַׁמֵּשׁ הַפּוֹעֵל הַזֶּה גַּם בְּיָמֵינוּ. מְקוּבָּל
שֶׁהַמְשַׁמְעוֹת שֶׁל הַקֶּפֶה וְסִיבּוֹב הֵיא הַעוֹמְדֹת גַּם
בְּכֶסֶם הַמִּילָה בְּתֵר.

משמעות הפועל הבתיר בתנ"ך אינה ברורה. בלשון חכמים פירושו שם בתר בראש, ומכאן גם המליך. ובימינו מכתירים לא רק מלכים אלא גם מנצחים בתחרויות, בעלי תפקידים בכירים ועוד. הפועל הסביל (הפסיבי) הוא הוכתר, למשל "היא הוכתרה לכלת התנ"ך", "המנהיג הבלתי מוכתר

של המַפְלָגָה" וגם "הַנִּיסוּי הַיּוֹכֵתֵר בְּהַצְלָחָה".

מוֹכֶתֶר בְּמִשְׁמָעוֹת רֹאשׁ כֶּפֶר עֲרֵבִי מְקוֹרוֹ בְּמִילָה
הָעֲרֵבִית מִחֵתָאֵר (וְנִבְחָר), אֵךְ הוּא קִיבֵּל אוֹפִי עֲבָרִי
בְּגַלֵּל קִרְבָּתוֹ בְּצִלִּיל, בְּצוּרָה וּבְמִשְׁמָעוֹת לְמוֹכֶתֶר,
בְּעַל הַכֶּתֶר בְּעֵבְרִית.

כּוֹתֶרֶת הַמִּקְרָאִית הַיָּחִיד הַחֲלֹקִי הָעֵלִיוֹן וְהַמְּקוּשָׁט
שֶׁל עַמּוּד אָבֹן, כִּכְתוּב: "וּבֹתְרוֹת אֲשֶׁר עַל

[illegible]

פֹּתֶרֶת בְּרֹאשׁ כָּל יְדִיעָה בַּעֲיִתּוֹן

ראש העמודים מְעֵשֶׂה שוֹשֵׁן" (מלכים א' פרק ז').
המילה מְשַׁמֶּשֶׁת בְּמִשְׁמְעוֹת זוּ בְּמוֹנְחֵי אֲדִרְיָכְלוֹת
(אַרְכִּיטֶקְטוּרָה) עַד הַיּוֹם. מִכָּאן הַצִּירוֹף הַמְקָרָאִי גוֹלֶלֶת
הַבּוֹתֶרֶת - קִישוּט בְּדוּרֵי שְׁבָרָאשׁ הַבּוֹתֶרֶת, וּבִלְשׁוֹן
יְמִינוֹ, בְּהִשְׁאָלָה - הַשִּׂיא, הַחֶלֶק הַחֲשׁוֹב בִּיּוֹתָר.

למילה בּוֹתֶרֶת נִיתְּנוּ בְּרֹאשִׁית הַמָּאָה הַעֲשָׂרִים
שְׁתֵּי מִשְׁמְעוּיּוֹת חֲדָשׁוֹת. הָאֶחָת: בּוֹתֶרֶת הַפֶּרֶחַ
- הַעֲשׂוּיָה עָלִים צִבְעוֹנִיִּים (לא יְרוּקִים) - בְּהַשְׂרָאָת
הַמִּלָּה הַגֶּרְמָנִית Krone (כֶּתֶר).

השנייה: בותרת בראש ידיעה בעיתון או בראש מאמר וכדומה - בהשראת הכותרת האדריכלית. בותרת זו נולדה במערכת העיתון "דבר", אחרי התייעצות שקימו העורך פרל בצנלסון והסופר והעיתונאי יצחק בן דור.

וממשמעות חֲדָשָׁה זו של בִּזְרֵית חֲדָשׁ בְּמוֹנָחִי
הַסְּפָרְנוֹת הַמוֹנָח בִּזְרֵית - הַשֵּׁם שֶׁל הַסֵּפֶר אוֹ
הַפָּרְסוּם.

נִחְזוֹר לַפֶּתַח. לֹא רַק בְּרֹאשֵׁיהֶם שֶׁל בְּנֵי אָדָם יֵשׁ
כְּתָרִים אֲלֵא גַם בְּרֹאשֵׁי אוֹתִיּוֹת: "בְּשַׁעָה שַׁעֲלָה
מִשָּׁה לַמָּרוֹם מִצָּאוֹ לְהִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁהִיָּה קוֹשֵׁר
כְּתָרִים לְאוֹתִיּוֹת" (בְּבִלֵי שַׁבָּת). כְּתָרִים אֵלֹו הֵם מַעֲיֵן
(כְּמוֹ) קִישׁוּטִים הַנוֹסְפִים לְאוֹתִיּוֹת מְסוּיָמוֹת בְּכַתִּיבַת
סֵת"ם (סִפְרֵי תוֹרָה, תְּפִלִּין וּמִזְוֹזוֹת).

כן, וגם על שיניים חולות מרפכים הרופא והטכנאי פתרים מזהב ומחומרים אחרים.

וּנְסִיִּים בְּבִיטוּי קֶשֶׁר בְּתָרִים, שֶׁמִּשְׁמָעוֹתוֹ הֵילֵל,
שִׁיבַת מְאוֹד.

אילה פרלמוטר